

AKYS raportti 4/2017

Kummitoimintaa Beit Atfal Assumoud –järjestön lastentarhojen tueksi

Sirkku Kivistö, Eeva-Leena Onnismaa, Marja Winter, Helsinki, Kööpenhamina 20.6.2017

Arabikansojen ystävyysseura (AKYS) aloitti “Leirilapsi leikkiin mukaan” -keräyksellä 2000-luvun alussa Beit Atfal Assumoud -järjestön päiväkotitoiminnan tukemisen Libanonin pakolaisleireissä. “Palestiinalaisleireissä päiväkotia tarvitaan antamaan lapsille tilat ja materiaalit leikkiä varten, sillä täyteen rakennetuissa leireissä ei ole pihuja eikä perheillä ole varaa leluihin. Päiväkodissa opetellaan kouluun tarvittavia valmiuksia. Päiväkodit tarjoavat myös työtilaisuuksia leirien naisille.” (Kepa 2005, Wallin 2005)-

Yhteistyöjärjestö Beit Atfal Assumoud (BAS) käyttää toiminnasta nimitystä kindergarten (“lasten puutarha”). Suomeksi se vastaisi nykyään paremmin lastentarha- kuin päiväkotikäsitettä. Päiväkoti/daycare centre viittaa päivähoitoon, jonka ensisijainen tehtävä on tarjota hoitopaikka vanhempien työssäkäynnin ajaksi. Pakolaisleirien lastentarhat ovat ensisijaisesti paikkoja, joihin lapset menevät laulamaan, leikkimään, askartelemaan: oppimaan. ”Päivähoitoa” he saivat kotonakin, koska vain harvan vanhemmat ovat täysipainoisesti työllistettyjä.

Käytämme tässä raportissa kehittyvän varhaiskasvatustoiminnan merkeissä lastentarhanimitystä päiväkoti-termin ohella.

Lapsen oikeuksien sopimus (LOS) hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989 ja se on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. Lastentarhojen työllä BAS toteuttaa Libanonin pakolaisleireissä käytännössä Lapsen oikeuksien sopimusta: “Valtion tulee suojella pakolaislapsia ja huolehtia heidän oikeuksiensa toteutumisesta.” (Lapsen LOS, artikla 22) ja “Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään”(LOS, artikla 31).

Taustaa

“Syyskuussa 2004 tutustuin kolmen leirin päiväkoteihin ja olin yllättynyt, miten hyvin niissä oli oppimisympäristöjä rakennettu ja millaista toiminta oli”, kertoo lastentarhanopettaja Elina Wallin. AKYS oli käynnistämässä lapsikummitoimintaa kevyempää toimintamuotoa. Haaveena oli, että Suomesta saataisiin päiväkotien henkilökuntaa kansainvälisyyskasvatuksen merkeissä ottamaan päiväkotiryhmille kummilapsi. Lisäksi AKYS toivoi yhteistyötä päiväkotien kanssa Suomessa ja Libanonissa. Tämä ei oikein ottanut tuulta alleen.

AKYS kuitenkin sai UM:n tuen kehitysyhteistyöhankeelle lastentarhatyön kehittämiseksi

Beddawin keskuksessa, Tripolissa. Hankkeen vastuuhenkilönä lastentarhanopettaja, FT Eeva-Leena Onnismaa vaikutui vuoden 2001 arviointimatalla siitä, miten laadukasta varhaispedagogiikkaa Beddawin lastentarhassa järjestettiin. Monella suomalaisella päiväkodilla olisi ollut sieltä paljon opittavaa. Beddawi oli todella iloisen oppimisen paikka.

Lastentarhatoiminnan laajuus

Beit Atfal Assumoudin seitsemässä lastentarhassa oli vuonna 2016 yhteensä 701 lasta. Lastentarhoissa on Libanonissa asuvien palestiinalaisperheiden lapsia (65 %), Syyriasta Libanoniin paenneita palestiinalaisia (17 %), syyrialaisia (15 %) ja muiden kansallisuuksien lapsia (3 %). Puolet lapsista on poikia, puolet tyttöjä. Päivittäin vanhemmat tai joku perheestä hakee lapset tarhasta, siten huolehditaan lasten turvallisuudesta.

Perheiden vuosimaksu lastentarhapaikasta on 107 euroa (120 USD, kurssi 1,1203 EUR). Köyhimmät perheet eivät pysty sitä maksamaan. Kummimaksuilla (15 €/kk) hankitaan lastentarhan käyttöön kirjoja, askartelumateriaaleja, leluja, pelejä ja lapsille lastentarha-asut.

Beit Atfal Assumoud ostaa asut palestiinalaiselta ompelijalta. SK

Beit Atfal Assumoudin sosiaalityöntekijät ovat lastentarhojen linkkejä perheisiin. Sosiaalityöntekijät auttavat perheitä lasten asioissa. Lastentarhojen toimintakautena vanhemmille järjestetään asiapitoisia tapaamisia. Aiheina on ollut mm lastenhoidon, hygienian, diabeteksen, terveellisen ravinnon teemoja. BAS:in hammashoitolat ja perheneuvolat ovat maksutta lastentarhalaisten käytettävissä.

Lasten edistymisen seuranta varten lastentarhoilla on seurantalomakkeet, joihin opettajat merkitsevät lapsen edistymisen arabian ja englannin kielissä, itsenäistymisessä, sosiaalisissa taidoissa ja kognitiivisissa kyvyissä. Opettajat keskustelevat äitien (vanhempien) kanssa arvioista tammikuussa ja kesäkuussa.

Jokaisella lapsella on lastentarhassa oma kansio, jonne he laittavat taiteilemansa piirustukset, maalaukset ja kirjoitukset. Kansiota katsellessaan lapsi itse näkee edistymisensä. Kansion hän saa mukaansa kolmen vuoden kuluttua lastentarhasta lähtiessään.

Vuoden mittaan lastentarhaluokat käyvät lähiseudun kaupoissa ja työpaikoilla tutustumiskäynneillä, joille valmistetaan kysymyksiä yhdessä etukäteen. Ryhmissä tehdään myös retkiä esimerkiksi puistoihin, joen rantaan ja eläintarhaan sekä osallistutaan palestiinalaisten kansallisten juhlapäivien viettoon. Tärkeitä ovat äitienpäivä, lasten päivä, lukupäivä, naisten päivä.

Kesäisin, mutta myös talviaikaan lastentarhanopettajat osallistuvat alansa täydennyskoulutuksiin. BAS-järjestön päätoimistossa Beirutissa työskentelee lastentarhatoiminnan koordinaattori Rania Khartabil, joka käy säännöllisesti lastentarhoissa seuraamassa työtä, huolehtii tarvikkehankinnoista ja työn kehittämisestä.

Vuoden 2017 alkupuoliskolla AKYSillä on päiväkotikummit 14 lapselle Nahr el-Baredissa (Tripolissa) ja 17 lapselle Ein el-Helwehissä (Saidassa). Kulttuurivaikutteita saadaan kirjeiden ja kuvien vaihdon avulla.

Lapset värittävät Suomesta lähetettyjä Greetings from Finland –vihkoja Nahr el-Baredin lastentarhassa. Sitten he piirsivät omasta elämästään kummeille. Kuva: Nahed Ali

Turvallisuustilanteen heikentyessä lastentarha joudutaan sulkemaan

Huhtikuussa 2017 Ein el-Helweh –leirissä Saidassa puhkesi viiden päivän aseelliset taistelut. Kyseessä oli pienen islamistiryhmän yritys vallata tilaa leirissä siinä vaiheessa, kun leirin edellisen sisäisen turvallisuusryhmän määräaika päättyi ja uusi nimetty turvallisuusryhmä oli asettumassa leiriin.

Ein el-Helwehissä oli silmitöntä ampumista huhtikuun 2017 alussa. Kuva taistelujen jäljistä leirissä on perheneuvolan johtaja Ibtissam Khalilin lähettämä.

Lastentarhan taas auettua opettajat kävivät taistelujen aikaa läpi lasten kanssa. Lapset olivat nähneet tuttuja miehiä aseiden kanssa ja ampumassa. He piirsivät näkemästään ja puhuivat asiasta opettajille.

Vantaalla kuntoutuskummi Aulikki Ansamaa kokosi ryhmän ja taiteili kortit jokaiselle Ein el-Helwehin tarhan sadalle lapselle. Tarkoituksena oli lisätä lasten tunnetta siitä, että leirin ulkopuolellakin on ihmisiä, jotka heistä välittävät.

Korttitalkoot 2.5.2017. SK

Beit Atfal Assomoudin lastentarhatoissa opitaan leikkien

YK:n avustusjärjestö UNRWAlla ei ole lastentarhapalveluja, mutta lasten odotetaan osaavan lukea ja kirjoittaa kouluun mennessään. Lisäksi heidän oletetaan osaavan toimia koululuokassa kurinalaisesti. “Joudumme ottamaan tällaiset vaatimukset huomioon turvataksemme lapsille hyvän alun koulunkäyntiin”, kertoo Shatilan keskuksen johtaja Jamile Shehadeh.

Aapiskukko Beddawin lastentarhan
ulkoleikkitalan aitauksessa. SK

Painottuvatko tietokoneet, applikaatiot ja englannin opiskelu liikaa päiväkodeissa? Onko painetta näyttää, että on tarjota “oikeaa opiskelua”? Toteutuuko lapsen oikeus lepoon, leikkiin ja taidekokemuksiin?

Laadimme pienen kyselyn, johon lastenrahanopettajat vastasivat. Kyselyn tulosten mukaan BASin lastentarhoissa lapsen leikki- ja kulttuuriset tarpeet otetaan huomioon arjen toiminnassa, vaikka kouluun valmentaminenkin on tärkeää. Lastentarhoissa lähdetään siitä, että lapsen leikkiessä hän fyysiset ja älylliset taitonsa kehittyvät, samoin tunne-elämä ja sosiaaliset taidot. Taito- ja taideaineista lapset pitävät opettajien mukaan eniten maalaamisesta, käsitöistä, musiikista ja laulusta. He antautuvat mielellään roolileikkien ja näytelmien maailmoihin. Myös rakentelu kiinnostaa. Retkillä he tutkivat uteliaina ympäristöään. Näihin lapsilla on mahdollisuus päivittäin. Luontoretket ja ulkoliikunta, juoksu ja kiipeily eivät ole niin usein mahdollisia päiväkotiympäristön rajoitteiden takia. Nahr el-Baredissa on pieni aidattu leikkipiha, Ein el-Helwehissä rakennuksen katto on leikkipaikkana.

Hyvää jatkoa hyvälle työlle Beit Atfal Assomoudin lastentarhoissa!

Lähteet:

Annual report 2016, The National Institution for Social Care and Vocational Training, Beirut, 2017

Kepa ry: Kaiken maailman kummit Tietoa kummijärjestöistä Suomessa. Helsinki, 2005

(<https://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/kummiopas-2005.pdf>).

Wallin, Elina: Päiväkoteja pakolaisleireissä. Lastentarhanopettaja 3/2005, 58-59.

<http://www.akys.fi/kummitoiminta-2/>
www.socialcare.org